

позбутися вибору. Ця нова свобода і приваблює, і лякає одночасно. Проте вона неминуха. Власне, йдеться про людину як про віртуальний суб'єкт інформаційного чи постмодерністського суспільства, в якому кожен вирішує сам за себе, але ніхто не має можливості приймати рішення за інших.

Перелік використаних джерел

1. Благош Й. Соціалістична концепція прав людини / Й. Благош, Р. Вірушевські та ін. – М.: Наука, 1986.
2. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства / Пер. з англ. І. Андрущенко, М. Винницький. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 109 с.
3. Глухарьова Л.І. Права людини в сучасному світі (соціально-філософські основи і державно-правове регулювання) / Л.І. Глухарьова. – К.: МАУП, 2003.
4. Ельянов А. Глобалізація та розшарування розвинених країн / А. Ельянов // МЭ и МО. – 2000. – №6.
5. Карташкин В.А. Гуманітарна інтервенція в глобалізованому світі / В.А. Карташкин // Юрист-міжнародник. – 2003. – №3.
6. Рудкевич М.П. Суспільство як система / М.П. Рудкевич // Питання філософії. – 2001. – №12.
7. Сорокін П.А. Людина. Цивілізація. Суспільство / П.А. Сорокін. – М., 1992.

Іван Цибулько

студент спеціальності «Геодезія та землеустрій»,

освітній ступінь «бакалавр»

Науковий керівник: **Боднар А.М.**

к.і.н, асистент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,

Подільський державний аграрно-технічний університет,

м. Кам'янець-Подільський

РОЛЬ ІСТОРИЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Друга половина ХХ століття у глобальному вимірі характеризується, як відомо, трансформацією класичних капіталістичного і тотально-соціалістичного суспільств в інтегровану соціально-економічну систему нового типу – поліформаційну (М. Михальченко). У вимірі історичного часу проблема подальшого розвитку країн різного походження полягає у створенні історичного фундаменту для відтворення суспільного життя, тобто такого, що вже має розвинені людські, технологічні, науково-освітні й організаційні ресурси, і

побудові інформаційного, відкритого та самодостатнього для подальшого розвитку суспільства.

Саме тут своє слово має сказати фундаментальна історична наука. Практика довела, що науковці на Сході і Заході мають вступити у діалог і переосмислити минуле у вимірі інформаційної фази розвитку світової спільноти і тим самим внести певні корективи у наше бачення вагомості його окремих подій і їх впливу на сьогодення, скорегувати світоглядну основу взаємовідносин між народами світу, створити усі необхідні умови для формування розвинутої історичної свідомості у молоді.

Історична свідомість молоді має атрибутивні властивості, притаманні загалі свідомості людини як іманентному явищу природи. Її специфіка полягає в тому, що вона формується під впливом культурно-історичного процесу і є його закономірним результатом, і тому стало утримує його головні просторові та часові характеристики. Цим самим минуле тисне на сучасне життя людей.

У своєму розвитку процес глобалізації пройшов три основні етапи [4, С. 13].

Перший етап (XVI-XIX ст.) – епоха становлення індустріальної цивілізації. Великі географічні відкриття, промислова революція, утворення колоніальних імперій, формування світового ринку, виникнення міжнародної торговельно-економічної співпраці.

Другий етап (перша половина XX ст.) – епоха становлення імперіалізму. Посилення боротьби за колоніальний перерозподіл світу, зародження національно-визвольного руху в колоніальних країнах і загальне панування державно-монополістичного капіталізму на основі кейнсіанських уявлень про ринкові механізми регулювання.

Третій етап (друга половина XX ст.) – епоха краху колоніальної системи імперіалізму і формування основ постіндустріального суспільства. Поява великої групи молодих незалежних держав, утворення ООН і розширення її функцій, виникнення і швидке розповсюдження транснаціональних корпорацій,

утворення наднаціональних валютно-фінансових органів, створення НАТО, ВТО, Римського клубу й інших міжнародних організацій.

Пройшовши всі три етапи глобалізаційні процеси призводять до посилення інформаційних потоків, закінчення холодної війни та формування однополюсного світу, головну роль в якому відіграє так званий «золотий мільярд» [1, С. 50].

Основною проблемою щодо визначення історичної межі та часового характеру глобалізаційних процесів є проблема понятійно-методологічного плану, яка має на меті вирішення низки проблемних питань, зокрема: як співвідносяться поняття глобалізації та інтернаціоналізації, інтеграції; які можливі форми та результати глобальних трансформацій; що саме на сьогодні, необхідно розуміти та пояснювати поняттям глобалізація.

Наявність проблем питань сприяє формуванню багатьох різноманітних підходів щодо особливостей сучасних глобалізаційних процесів, їхнього змісту та ролі в сучасному світі та встановленню певних часових меж та орієнтирів глобалізації. Узагальнивши всю різноманітність існуючих підходів, можна виокремити чотири загальноприйнятні концепції, які характеризують історичні межі глобалізації:

1. Концепція глобалізації як зміни форм історичного процесу (концепція «архаїчної глобалізації»).
2. Концепція глобалізації як сучасного економічного феномену.
3. Концепція протоглобалістів.
4. Концепція глобалізації як певної позачасової властивості, яка властива світовому суспільству (концепція Е. Азроянца) [3, с. 9].

Прихильниками першої концепції є К. Бейлі, А. Теннісон, Ф. Бродель та ін., в працях яких найбільш ґрунтовно висвітлено особливості «архаїчної глобалізації» [5].

Дослідник К. Бейлі у «Архаїчна та новітня глобалізація на теренах Євразії та Африки» здійснює спробу часового виокремлення архаїчної глобалізації та, досліджуючи логіку цього процесу, намагається виокремити причини та умови, за яких відбувається перехід до наступних форм глобалізаційних процесів у зазначених країнах [5]. Велику увагу автор приділяє акторам архаїчної глобалізації, намагаючись з'ясувати, яку роль та місце вони займають у подальших формах цих процесів. Не залишилися поза увагою автора і особливості співвідношення в історії центру та периферії, глобального та локального, а також питання протоглобалізму.

Сучасні процеси глобалізації, як і сама глобальність, є фрагментарними, як за методами, способом пізнання, так і за особливостями цивілізаційного процесу.

Перший етап – інтернаціоналізація (починаючи з середини XIX ст.), що відповідає розвитку експортних потоків (протоглобальна фаза світового розвитку).

Другий етап – транснаціоналізація (особливо з початку 1945 р.), яка пов'язана зі стрімким зростанням потоків інформації.

Третій етап – глобалізація (починаючи з 1980-х рр.)

Державне управління політичної діяльності притаманні власні як ступінь так і рівень просування. Саме тому Е. Азроянц пропонує певний перелік параметрів, які дозволять диференціювати глобалізацію за напрямками діяльності і в межах яких є можливість надавати оцінку ступеню інтеграції історичного суб'єкта в метапростір, зокрема, природний, економічний, політичний, технологічний, культурний, комунікаційний, демографічний [2, С. 67].

Глобалізація – це не тільки одна з основних тенденцій світового розвитку, але й нова система міжнародних економічних і політичних відносин, яка формується в сучасному світі, і саме тому історичне обґрунтування проблем

глобалізації сьогодні актуальне питання, тому що дозволяє не тільки усвідомити вплив процесів глобалізації на процеси збереження державності, але й спланувати шляхи адаптування країни до нових реалій. Крім того, аналіз процесів глобалізації та їх дослідження і обґрунтування треба проводити не тільки з урахуванням ситуації, яка склалася у світі, але і з урахуванням історичного розвитку.

Перелік використаних джерел

1. Андріяш В.І. Державна етнополітика в Україні в умовах глобалізації: [монографія] / В.І. Андріяш. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – 385 с.
2. Азроянц Э.А. Глобализация: катастрофа или путь к развитию? Современные тенденции мирового развития и политические амбиции / Э. Азроянц. – М.: Издательский дом «Новый век», – 2002. – 416 с.
3. Кальченко Т.В. Глобальна економіка [монографія] / Т. Кальченко. – К.: КНЕУ, 2006. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vuzl.org/books/international-economics/78-kalchenko-global-econom>.
4. Кувалдин В.Б. Глобализация – светлое будущее человечества? / В.Б. Кувалдин // НГ-сценарии. – 2000. – №9. – С. 5–14.
5. Філіпенко А.С. Історичний ракурс глобалізаційних процесів. Рецензія на книгу «Глобалізація у світовій історії» (за редакцією А.Г. Гопкінса). –/ А.С. Філіпенко, В.П. Клочко, М.В. Фостик // Економічний часопис-XXI. – №10. – 2003. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://soskin.info/ea/2003/10/20031016.html>